

38. Tilastotoimisto

Tilastotoimiston tulevaisuutta koskeva kysymys oli esillä koko v:n 1972 ajan. Kaupunginhallituksen asettama organisaatiotoimikunta ehdotti 19.9. päiväämässään mietinnössä mm., että tilastotoimisto lakkautettaisiin sekä sen tehtävät ja henkilökunta siirrettäisiin perustettavaan tietokeskukseen. Myös tilastoneuvottelukunta lakkautettaisiin ja sen tehtävät siirrettäisiin tietopalveluneuvottelukunnalle. Mietintöön liittyi tietojenkäsittelykeskuksen ja tilastotoimiston päälliköiden yhteinen eriävä mielipide, jonka mukaan kuntasuunnittelurekisteritoimisto ja sen henkilökunta olisi siirrettävä tilastotoimistoon ja tietojenkäsittelykeskus henkilökuntiin rahatoimiston alaisuudesta itsenäiseksi kaupunginhallituksen yleisjaoston alaiseksi virastoksi.

Kaupunginhallitus päätti 18.9. perustaa tietokeskus-nimisen tilapäisen palveluyksikön, jonka yleisenä tehtävänä on avustaa kaupungin virastoja ja laitoksia suorittamalla niille tietojen hankintaan ja käsittelyyn liittyviä palvelutehtäviä, siirtää tietojenkäsittelykeskuksen ja kuntasuunnittelurekisterin tietokeskukseen sekä määrätä nämä järjestelyt tulemaan voimaan 1.1.1973 lukien.

Organisaatiotoimikunnan mietintöä käsiteltiin lausunnon antamista varten 14.12. tilastoneuvottelukunnassa, joka päätti esittää, että asian jatkokäsittelyä varten nimettäisiin työryhmä. Kaupunginjohtaja asettikin työryhmän 30.12. kutsuen sen puheenjohtajaksi apul.kaup.joht. A. K. Loimarannan ja jäseniksi kanslianeuvos Gunnar Modeenin, ra-

hoitusjoht. Erkki Linturin, organisaatiopääll. Pertti Forsströmin ja toim.pääll. K-E. Forsbergin.

Kansainvälinen yhteistyö. Kaupunginhallituksen kutsusta pidettiin International Association of Municipal Statisticians (IAMS)-järjestön kahdeksas yleiskokous Helsingissä Finlandia-talossa 13.—15.6. Kokoukseen saapui kolmestatoista maasta yhteensä 42 osanottajaa sekä 15 heidän perheensä jäsentä tms. Ohjelmassa oli järjestöjen vuosikokousten lisäksi esitelmiä ja keskusteluja seuraavista aiheista: tilastomiehen rooli kunnallishallinnossa, kaupunkisuunnittelun tilastotarpeet, selektiivinen muuttoliike ja sen vaikutus kaupunkien väestöstruktuuriin sekä pendeli-liikennetilasto.

Helsingin seudun yhteiskuntatutkimuksen neuvottelukunnan (HESYN) henkilökunta oli tilastotoimiston kirjoissa. Tilastotoimiston toimistopäällikkö oli neuvottelukunnan jäsen ja sen työjaoston varapuheenjohtaja sekä toimi lisäksi HESYNin asettaman tilastoryhmän puheenjohtajana. Ajankohtaisena aiheena käsiteltiin kysymystä *seudullisesta* tilastontuotannosta.

Tilastoneuvottelukunta kokoontui kertomusvuonna kerran ja pöytäkirjassa oli 5 pykälää. Neuvottelukunta päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle, että kaupunki järjestäisi 12.—13.6. 1973 pohjoismaisen kunnallistilastollisen kokouksen, johon kutsuttaisiin n. 50 osanottajaa.

Henkilökunta. Kertomusvuoden aikana erosi toimiston palveluksesta neljä henkilöä

siirtyäkseen eläkkeelle: yliaktuaari, kirjasto- ja arkistoamanuenssi, tilastosihteeri ja vahtimestari. Toimistoon valittiin kahdeksan viranhaltijaa: yliaktuaari, vt. kirjasto- ja arkistoamanuenssi, tilastosihteeri, neljä toimistoapulaista sekä vahtimestari.

HESYNIin valittiin kaksi työsuhteista tutkimussihteeriä.

Kurssit. Suomi Helsinkiin seminaariin osallistui yksi aktuaari. Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämille kurseille lähetettiin osanottajia seuraavasti: ATK-peruskurseille kolme ja kunnallishallinnon kurseille neljä henkilöä sekä toimistotekniikan kurseille ja johtamistaidon peruskurseille yksi henkilö. Kaupunginarkiston järjestämät asiakirjojen käsittelyn ja hoidon kurssit suoritti kolme henkilöä.

K u n n i a m e r k i t. Kirjasto- ja arkistoamanuenssi Laila Ruotsalaiselle ja kanslisti Ester Paasiolle myönnettiin SVR M I kr. Tilastosihteeri Tyyne Heimo sai Suomen Kaupunkiliiton kunniamerkin 25 vuoden palveluksesta.

Julkaisutoiminta. Toimintavuoden aikana valmistui julkaisuja seuraavasti:

	pvm.
Tilastollinen vuosikirja 1971	19.4.
Helsingin kaupungin virastot ja laitokset 1969	8.5.
Kunnalliskalenteri 1972	1.6.
Kommunalkalender 1972	1.6.
Ulkomaan kauppa ja merenkulku 1970 (HKT II—III)	12.6.
Kunnallinen asetuskokoelma 1971 . .	4.8.
Kommunal författningssamling 1971	28.8.
Terveys- ja sairaanhoito 1971 (HKT I:1)	3.11.
Opetuslaitokset 1970 (HKT VI)	13.12.

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» ilmestyi 11 vihkoa, joista yksi kaksoisnumero. Yhteinen sivumäärä oli 424 (ed.v. 454). Irtolehtijärjestelmää noudattaen julkaistiin edelleen Helsingin kaupungin sää-

döskokoelma sekä Virastojen ja laitosten asiahakemisto.

Tutkimukset. Tilastollisessa kuukausijulkaisussa selostettiin seuraavat tilastotoimiston suorittamat *erikoistutkimukset*:

— Vuonna 1969 valmistuneisiin asuntoihin muuttaneet,

— Helsingin seudun muuttoliike 1966—69,

— Vuoden 1970 väestölaskennan ennakkotietoja Helsingin asuntokannasta ja väestöstä

— Asuntihakemukset kaupungin vuokra-asuntoihin 1970 sekä

— Kuolleena syntyneet 1958—68

Vuoden 1970 *väestölaskentatietojen* taulukointi. Tilastokeskuksen kanssa tehtiin monen vuoden valmistelun jälkeen sopimus valtion omaan taulukointiohjelmaan kuuluvien taulukoiden lisäksi »Helsinki-paketin» toimittamisesta. Vuoden aikana valmistuneet väestölaskennan ennakkotiedot julkaistiin tilastollisessa kuukausijulkaisussa.

Muut tutkimukset. HESYNin kanssa sovittiin pendelitutkimuksen kahden osatehtävän suorittamisesta tilastotoimiston toimesta. Osatutkimuksessa I käsiteltiin pendelöinnin laajuutta ja rakennetta valaisevia väestölaskentatietoja, osatutkimus IV oli pendeliväestön kulutukseen ja palvelusten käyttöön liittyviä rahavirtoja käsittelevä haastattelututkimus. Osatutkimus IV valmistui kertomusvuoden aikana ja osa osatutkimus I:n taulukoista toimitettiin joulukuussa.

Tietojen kerääminen *hotellitilastoa* varten lopetettiin tilastokeskuksen ryhdyttyä keräämään vastaavia tietoja, joiden luovuttamisesta tilastotoimistolle saatiin aikaan sopimus.

Henkikirjoituksen yhteydessä saatiin nyt ensimmäisen kerran tietoja *kielijakaumasta* alueittain ja ikäryhmittäin. Henkikirjoituksen mukaan ruotsinkielisten lukumäärä oli n. 10% suurempi kuin väestölaskennan antama tulos.

Kaupunginhallituksen asettaman nuorisokomitean tehtyä esityksen eräiden tutkimusten suorittamisesta, kaupunginhallitus päätti

kehottaa tilastotoimistoa suorittamaan yhteistoiminnassa huolto-, lastensuojelu- ja terveydenhoitovirastojen sekä lastentarhaintoimiston ja suomenkielisten kansakoulujen kanslian kanssa tutkimukset *moniongelma-perheistä* ja niiden tarvitsemasta huollosta sekä *lasten kesänvietosta*. Molemmat tutkimukset pantiin alulle kertomusvuoden aikana. Moniongelmaperhetutkimus suoritettiin huoltoaktien perusteella, lasten kesänvietto-tutkimus osaksi postihaastatteluna, osaksi koulujen ja lastentarhojen välityksellä jaet- tujen haastattelulomakkeiden avulla.

Kaupunginhallitus antoi lastensuojelulau- takunnan esityksestä tilastotoimiston tehtäväksi *au-lasten olosuhteita* koskevan tutki- muksen suorittamisen. Työ aloitettiin kerto- musvuoden aikana.

Kaupunginhallituksen asettaman nuorisopoliittisen komitean esityksestä tilastotoimisto sai tehtäväkseen nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaa valaisevan aineiston analysoinnin. Selvitys valmistui kertomus- vuonna.

Kouluosuunnittelutoimiston esityksestä uu- distettiin ammatillisille oppilaitoksille lähete- tyt tiedustelulomakkeet. Kouluosuunnittelua varten kerättiin kansakouluilta rakennus- ja tilatietoja.

Toimisto ja sen *reikäkorttiosasto* palveli- vat usein tai laajennetuin tilastoin eri hal- lintokuntia mm. seuraavasti:

— Marian sairaalan patologiselle osastolle annettiin tietoja koepaloista ja näytteiden määrästä,

— kaupunginkanslian kuntasuunnittelutoi- mistolle, kaupunkisuunnitteluvirastolle, ja Helsingin seutukaavaliitolle annettiin erikois- tietoja rakennustoiminnasta,

— rakennusvirastolle ja henkilöasiainkes- kukselle toimitettiin tietoja työtapaturmista,

— palolaitos sai tietoja sairauslomista,

— urheilu- ja ulkoiluvirastoa varten käsitel- tiin veneitä koskevaa tietomateriaalia sekä
— kaupunginkanslian taloussuunnittelutoi- mistoa varten kaupungin talouteen liittyviä tietoja.

Reikäkorttikoneyksikön koneitten kuor- mitus oli seuraava:

	% käytettävissä olleesta virka-ajasta	
	1971	1972
lajittelijat (2)	63	47
tabulaattori	67	59
repro	21	15

Lausunnot. Tilastotoimisto antoi kertomus- vuonna kaupunginhallitukselle seuraavia asioita koskevat lausunnot: kuntien kalleus- luokitus, musiikkilautakunnan esitys hel- sinkiläisten musiikkiharrastusta mittaavasta tutkimuksesta, kähertäjäkoulukomitean esi- tys varojen myöntämiseksi kähertäjälikkeis- sä suoritettavaa haastattelututkimusta varten ja ammattioppilaitosten johtokunnan esitys vaaturikoulusta valmistuneiden henkilöiden työhön sijoittamista koskevan tutkimuksen aiheuttamien kustannusten suorittamisesta. Lisäksi annettiin kaupunginkanslian organi- saatiotoimistolle lausunto kaupungin ATK- tutkimuksen raporttiluonnoksesta sekä tilas- tokeskukselle väestön koulutusrakennetilas- toluonnoksesta.

Satunnaisia tietojen tarvitsijoita palveltiin mm. antamalla *erilaisia tietoja* seuraavasti: kaupunginkanslialle eräitä kielilainsäädän- nön tarkistamiskomitean pyytämiä tietoja, »Helsingin kaupunki ja sen hallinto»-kirjan toimikunnalle tietoja Helsingistä ja sen kun- nallishallinnosta, Suomen Kaupunkiliiton toimistolle arvio, miten Helsingin kanto- kykyluokan alentaminen kymmenestä yh- deksään vaikuttaisi kaupungin tuloihin ja menoihin, tilastokeskukselle tietoja kaupun- gin tutkimus- ja kehittämistyöstä, Helsingin hovioikeudelle huoneenvuokralaskentojen tuloksia sekä Zürichin kaupungin tilastotoi- mistolle selostus rakennuskustannusindeksin rakenteesta.

Hankinnat. Kertomusvuonna hankittiin kaksi sähkökirjoituskonetta, kaksi elektro- nista laskukonetta, neljä tukituolia ja Kari- hyllystö. Uudishankintojen yhteisarvo oli 6 219 (2 985) mk.

Kirjaston nidosten lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 1 098 (1 254) kappaleella. Lukuun sisältyi julkaisujen vaihtosopimuksen perusteella vastaanotettuja, lahjaksi saatuja sekä ostamalla hankittuja julkaisuja. Kirjastosta lainattiin kuittia vastaan 590 (665) teosta ja 120 (99) arkistokirjaa. Tutkijain lukusalissa käyntejä oli n. 270 (285).

Lähetysten lukumäärä oli kertomusvuonna 13 297 (12 515).

Toimiston *tulot* toiminnasta olivat 6 982 (7 725) mk. Sairausvakuutuskorvauksia kertyi 8 873 (5 079) mk.

Toimistolle oli varattu talousarviossa 3 090 255 mk, siirto- ja lisämäärärahat mukaan lukien käytettävissä oli yht. 3 102 940 mk. Kertomusvuoden *menot* olivat 3 019 268 mk.